

Instruks for kontroll, vurdering og registrering i Rovbase, av meldinger om familiegrupper hos gaupe

Det nasjonale overvåkingsprogrammet for store rovdyr overvåker i dag bestandsstørrelse og bestandsutvikling hos gaupe i Norge bl.a. gjennom registrering av familiegrupper (hunddyr i følge med årsunger). Statens naturoppsyn (SNO) har ansvar for å motta, kontrollere, vurdere og rapportere meldinger om familiegrupper hos gaupe. Norsk institutt for naturforskning (NINA) har ansvar for endelig kvalitetssikring, sammenstilling og sluttrapportering av materialet.

Mottak av meldinger/registreringer

Innsamling og kvalitetssikring av meldinger om familiegrupper av gaupe skal ha høy prioritet i perioden 1. oktober - 28. (29.) februar. Det er registreringer gjort i denne perioden som legges til grunn for bestandsestimatene i overvåkingsprogrammet. Avslutning 28. (29.) februar er valgt for å unngå en ”overtelling” av familiegrupper, ved at to gauper som ikke er mor og avkom går sammen i brunstperioden.

Familiegruppene registreres på bakgrunn av tilfeldige innmeldte syns- og sporobservasjoner, jegerobservasjoner under gaupejakt og observasjoner under linjetaksering av gaupe.

Kontroll

Rovviltpersonellet i SNO skal, innenfor prioritert periode, når det ut fra føre- og værforhold er mulig, feltkontrollere alle meldinger om to eller flere gauper i følge, eller meldinger som på annen måte indikerer yngling. Feltkontroll bør fortrinnsvis skje sammen med observatøren.

For at en observasjon av flere gaupespor skal kunne vurderes som spor etter en familiegruppe må sporene være avsatt på samme tid, sporene må gå i samme retning, og to eller flere dyr må ha gått sammen.

Under feltkontroll skal sporene, når det er praktisk mulig, følges en viss lengde før de kan godkjennes som familiegruppe:

- 3 eller flere dyr i følge skal spores minst 1,5 km.
- 2 dyr i følge skal spores minst 3 km.

Ei enslig gaupe kan gå i sløyfer og periodevis følge sine egne spor, slik at det ser ut som om det har gått flere dyr sammen. Vær nøye med å se etter at det ikke går spor i begge retninger langs sporløypene. To enslige gauper kan også spore hverandre eller gå sammen over kortere strekninger, selv utenom brunsten. Samtidig kan medlemmene i en familiegruppe spore hverandre så det ser ut som spor etter ett enkelt dyr. Unger går lettere ut av moras spor på steder med lite og hard snø.

Sporet distanse skal angis bak på skjemaet, og begrunnelse for vurdering av antall dyr skal angis i rubrikken for vurderingsgrunnlag på forsiden av registreringskjemaet.

Spor etter familiegrupper skal fotodokumenteres. Ta bilder der sporløypene deler seg, der dyrene har hatt dagleie eller der det på andre måter går fram at det har vært flere dyr i følge.

Ta kontakt med annet rovviltpersonell eller regionansvarlig rovvilt i SNO dersom du er i tvil om tolking av spor eller sportegn.

Ved mistanke om samtidig forekomst av to eller flere familiegrupper av gaupe innenfor et begrenset område, skal antallet familiegrupper i så stor utstrekning som mulig fastslås ved hjelp av sammensporing mellom observasjoner eller ringing rundt observasjoner. Slike sporutredninger må gjøres grundig og foretas under gunstige sporingsforhold. Kart i målestokk 1 : 50 000 som viser daterte vandringer hos dyra og traseer for ringing rundt observasjonene skal i slike tilfeller vedlegges registreringsskjemaene. Merk at antall dyr i følge og spormål ikke kan benyttes som kriterium alene for å skille ulike familiegrupper fra hverandre.

I områder hvor det foreligger ubekreftet informasjon om aktivitet av familiegrupper (eksempelvis flere meldinger med usikker status), kan det etter nærmere avtale med regionalt rovviltansvarlig gjøres særskilt innsats for å fastslå status. Dette kan skje gjennom sporsøk, nærmere samarbeid med personer i lokalmiljøet, mv.

Skjemaføring

Alle meldinger om familiegrupper skal føres på standard *Registreringsskjema for rovviltobservasjoner*. Fyll ut registreringsskjema fullstendig og nøyaktig med utfyllende opplysninger om feltkontroll. Skjema sammen med bilder/film skal sendes inn fortløpende, med minst mulig tidsforsinkelse, til regionalt rovviltansvarlig.

Vurdering

Vurdering av syns- eller sporobservasjoner av familiegrupper hos gaupe gjøres med grunnlag i de faktisk registrerte forhold og etter følgende standard:

1. Der fullstendig sporing* er gjennomført og fotodokumentasjon som viser spor etter to eller flere dyr sammen finnes, kan vurderingen gå opp til kategorien dokumentert.
2. Der sporing* ikke er fullstendig gjennomført eller mangler, og fotodokumentasjon som klart viser spor etter tre eller flere dyr sammen finnes, kan vurderingen gå opp til kategorien antatt.
3. Der sporing* ikke er fullstendig gjennomført, og fotodokumentasjon som klart viser spor etter to dyr sammen finnes, kan vurderingen gå opp til kategorien antatt.
4. Der sporing* mangler, men fotodokumentasjon viser spor etter to dyr sammen finnes, kan vurderingen gå opp til kategorien usikker.
5. Der fotodokumentasjon klart viser gaupeunger, kan vurderingen gå opp til kategorien dokumentert.
6. Der fotodokumentasjon mangler skal vurderingen av observasjonen foretas på bakgrunn av hvor langt det er sporet og observatørens kompetanse. Vurdering skal her være konservativ med hensyn på de mulige feilkilder som er angitt under kapittelet om kontroll:
 - a. registreringspersonell, rovviltkontakter og andre som vurderes å inneha særskilt kompetanse = observasjonen kan vurderes opp til kategorien antatt.
 - b. personell uten særskilt kompetanse, andre parter = observasjonen kan vurderes opp til kategorien usikker, uavhengig av antall ulike observasjoner som mottas.

* med sporing menes her feltkontroll og sporing foretatt av personell som opptrer på vegne av SNO.

Registrering i Rovbase

Alle meldinger om familiegrupper hos gaupe skal registreres fortløpende i Rovbase. Det er særlig viktig at alle meldinger med vurderingsstatus *Dokumentert* og *Antatt* legges inn med minst mulig tidsforsinkelse i registreringsperioden 01.10. – 28.02 (29.02).

- Alle meldinger om familiegrupper, med vurderingsstatus *Dokumentert*, *Antatt sikker* eller *Usikker*, registreres i Rovbase med angivelse av minimum antall unger (minimum 1) og 1 voksen.
- Under *Observasjonstype* skal det krysses av for *Yngling* på alle meldinger om familiegrupper eller unger med vurderingsstatus *Dokumentert*, *Antatt sikker* eller *Usikker*. Det skal ikke krysses av for *Yngling* på meldinger med annen vurderingsstatus.
- I merknadsfeltet skal sporet distanse, og en kort begrunnelse for vurdering av antall dyr noteres (spordelinger, atferd mv.).
- Dersom feltkontroll viser at meldingen omfatter enkeltdyr eller to voksne gauper skal meldingen registreres i Rovbase på vanlig måte som observasjon av voksne dyr og uten å krysse av for *Yngling*. I merknadsfeltet skal det da fremgå at observasjonen var innmeldt som familiegruppe med nærmere beskrivelse av sporingsresultat; for eksempel: "*1 gaupe gått to ganger*", evt. "*2 voksne gauper har sporet hverandre osv.*"
- Dersom feltkontroll viser at meldingen omfatter annen art enn gaupe og arten ikke er bjørn, jerv eller ulv, skal vurderingsstatus angis som *Feilmelding*. I merknadsfeltet skal da arten angis og det skal fremgå at observasjonen var innmeldt som familiegruppe av gaupe.
- Dersom feltkontroll viser at meldingen omfatter annen rovviltart enn gaupe skal meldingen registreres i Rovbase på vanlig måte for riktig art. I merknadsfeltet skal det da fremgå at observasjonen var innmeldt som familiegruppe av gaupe.
- Ved godkjenning av innlagt post i Rovbase, som omfatter melding om familiegruppe av gaupe med vurderingsstatus *Dokumentert*, *Antatt sikker* eller *Usikker*, skal det under *Følsomhet* velges *Tidssperre for bruk av posten* og *Frigivelsesdato* skal settes frem i tid til 01.05.

Rapportering til NINA

Innen 1. mai skal alle observasjoner av familiegrupper/unger av gaupe være kvalitetssikret og registrert i Rovbase. Skjema og registreringsmateriell (foto mm.) skal være sendt til NINA v/Henrik Brøseth, Tungasletta 2, N-7485 Trondheim.

Følsom informasjon

Rovviltpersonell i SNO skal ikke spre informasjon om kjennskap til registrerte familiegrupper av gaupe før jakta er avsluttet, jfr. lov om statlig naturoppsyn § 5.